

.....

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2019

SLOVO NA ÚVOD

Vážení čitatelia,

kvalitné životné prostredie je jednou z najdôležitejších **podmienok plnohodnotného života každého obyvateľa našej Zeme**. Svojím stavom nás životné prostredie bezprostredne ovplyvňuje. Jeho zhoršená kvalita môže mať priamy vplyv na zdravie a v kombinácii s ďalšími nepriaznivými vplyvmi dokonca ohroziť aj na životoch. Každý jednotlivec je závislý od prírodného prostredia, svojou existenciou prepojený na všetko živé.

Na životné prostredie sa nemôžeme pozeráť izolovane v rámci hraníc jednej krajiny. Sme súčasťou **globálneho sveta** so vzájomne prepojenými ekonomickými i sociálnymi väzbami. Súčasná spoločnosť je závislá na vzájomných tokoch materiálov, surovín, výrobkov a jej rozvoj ovplyvňujú **fyzické limity našej planéty** a vyčerpatelnosť prírodných zdrojov.

Stále narastá celosvetová súťaž o zdroje. Zároveň sme však žiaľ svedkami aj stále sa prehľbujúcich dôsledkov globálnych javov, akými sú zhoršovanie kvality životného prostredia, úbytok biodiverzity a zmena klímy. Globálne megatrendy, ako je napríklad aj súčasné šírenie pandémie COVID-19, podčiarkujú zraniteľnosť ľudstva a to v takom rozmere, že by sme si to v období takto pred rokom ani nechceli pripustiť.

Nutnosť koordinovane riešiť udržateľnosť kvalitného života si však uvedomujeme už dlhodobo. Svedčia o tom iniciatívy na medzinárodnej, európskej i národnej úrovni. Starostlivosť o životné prostredie musí byť integrálnou súčasťou rozvoja spoločnosti. Organizácia Spojených národov (OSN) v roku 2015 prijala **Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj (Agenda 2030)**, ktorá definovala 17 cieľov udržateľného rozvoja. **Slovenská republika**, ako členská krajina OSN **podporila** schválenie tohto dokumentu a zároveň sa zaviazala plniť ciele a úlohy, ktoré definoval.

Spolu so záväzkami, ktoré nám vyplývajú z prijatých dokumentov a legislatívy Európskej únie, sa Agenda 2030 stala jedným z východísk pri formulovaní cieľov **Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030** (Envirostratégia 2030). Túto vláda Slovenskej republiky prijala vo februári 2019. Aj **Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky** zdôraznilo úlohu dôslednej starostlivosti o životné prostredie. Vláda Slovenskej republiky sa zaviazala, že vynaloží maximálne úsilie, aby sa nezhoršil prírodný potenciál Slovenska a že bude realizovať ďalšie postupné kroky na zlepšenie stavu životného prostredia. Zároveň zdôraznila význam **Európskej zelenej dohody** – ambiciózneho programu, podporujúceho myšlienku, aby sa Európa do roku 2050 stala prvým klimaticky neutrálnym kontinentom.

Veľa sa v ochrane životného prostredia urobilo, avšak stále existujú mnohé problémy, ktorých riešenie sa ukazuje zatiaľ ako nedostatočné. Reálne stojíme pred požiadavkou zmeniť modely výroby a spotreby tak, aby sme dosiahli ciele udržateľného rozvoja a odvrátili hrozby, ktorým čelíme hlavne v súvislosti so zmenou klímy a všetkému negatívne čo so sebou prináša.

Každý občan našej krajiny má **Ústavou Slovenskej republiky** garantované právo na priaznivé životné prostredie, právo na včasné a kvalitné **informácie o stave životného prostredia**. Na druhej strane každý z nás má aj zodpovednosť za ochranu a tvorbu životného prostredia. Zlepšenie kvality životného prostredia je dlhodobý proces. Vyžaduje si koordinovaný prístup od prijatia strategických a koncepčných dokumentov, cez realizáciu prijatých opatrení, adekvátne finančné zdroje, aktívnu účasť všetkých jednotlivcov a v neposlednom rade aj systematické hodnotenie dosiahnutých výsledkov.

Jedným z najvýznamnejších nástrojov hodnotenia stavu a vývoja životného prostredia, šírenia informácií o životnom prostredí a podpory budovania povedomia verejnosti je každoročne vydávaná Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky. Predkladaná **Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2019** vychádza v novej zmenenej štruktúre. Táto bola prehodnotená vo väzbe na cieľ, aby sa správa stala jedným z nástrojov na vyhodnocovanie toho, ako sa implementácia Envirostratégie 2030 premieta do zmeny stavu životného prostredia v našej krajine. Zároveň správa v rámci súhrnného hodnotenia prezentuje zistenia vo vzťahu k predpokladom splnenia cieľov definovaných Envirostratégiou 2030. Popisuje, či trend vývoja za podmienky dôraznej realizácie platných opatrení smeruje k splneniu cieľov, resp. či existuje predpoklad ohrozenia splnenia cieľov a tým aj požiadavka prijatia dodatočných opatrení.

To, že zlepšenie kvality životného prostredia je dlhodobým procesom podčiarkujú aj hlavné zistenia správy, v zmysle ktorých napriek zlepšeniam, dlhodobo niektoré problémy pretrvávajú. Či už ide o **kvalitu ovzdušia, kvalitu vôd, nakladanie s odpadmi, stav biodiverzity**. Je v záujme každého z nás, aby sa procesy zlepšovania zintenzívňovali, zároveň aj my vlastným konaním môžeme k tomu prispieť. Je veľa oblastí, kde aj minimálne úsilie môže priniesť veľké zmeny. Ide napríklad o kvalitu ovzdušia, ktorá je zhoršená práve v dôsledku výskytu znečisťujúcich látok úzko súvisiacich s vykurovaním našich domovov. Zmenami častokrát nesprávne zaužívaných postupov môžeme výrazne ovplyvniť náš príspevok k **znečisťovaniu ovzdušia**. Taktiež individuálna automobilová doprava je najvýznamnejším prispievateľom k znečisteniu ovzdušia za sektor dopravy. O problémoch Slovenska pri **recyklácii komunálneho odpadu** sa tiež už dlhodobo hovorí. Napriek rastu miery recyklácie je súčasný stav neuspokojivý a hrozí nám nesplnenie stanovených cieľov. Aj v tomto prípade je potrebné apelovať na každého z nás, nakoľko túto situáciu zmeníme len zodpovedným prístupom každého jednotlivca. A to nielen v prípade recyklácie ale aj v procese samotného predchádzania vzniku odpadov. Práve zmenou svojho spotrebiteľského chovania môžeme významnou mierou prispieť k zníženiu množstva odpadov.

Záverom dovoľte v mene kolektívu autorov, ako aj všetkých, ktorí sa pričínili k získaniu a vyhodnoteniu informácií o životnom prostredí, vysloviť presvedčenie, že správa sa stane cenným zdrojom informácií nielen pre vyhodnocovanie prijatých strategických dokumentov, ale aj pre zamyslenie čo v svojom správaní môžeme spoločne zmeniť v záujme životného prostredia a tým aj v záujme nás všetkých.

Kolektív autorov